

УДК 347.95.05[342/9+346/9]

В.В. Григор'єва

ORCID: 0000-0002-4997-803X

**ПРАВОВИЙ РЕЖИМ РІШЕННЯ СУДУ:
СУЧАСНА ПРАВОВА ДЕТЕРМІНАЦІЯ**

У статті досліджується сучасна правова детермінація правового режиму судового рішення в умовах реформування судової системи України та впровадження європейських стандартів захисту прав особи. Авторка аналізує, як ефективність судового захисту залежить від належного вибору та функціонування механізмів захисту. Визначено, що судове рішення є остаточним процесуальним актом, який завершує діяльність суду щодо розгляду й вирішення спору, відображає зміст судової діяльності в певний момент і оформлюється як акт правосуддя від імені держави.

У роботі представлено класичні та сучасні наукові підходи до визначення рішення суду, наведено порівняльний аналіз вітчизняної та зарубіжної доктрини, зокрема щодо психологічних і соціальних аспектів прийняття судових рішень. Особливу увагу приділено етапам судово-правової реформи в Україні, які вплинули на формування сучасного правового режиму судового рішення, а також впровадження європейських стандартів у національне судочинство.

Авторка обґрунтовує, що визначення правового режиму судового рішення охоплює специфіку юридичного регулювання відповідної сфери суспільних відносин та виступає інструментом ефективного захисту прав. Доведено, що правовий режим судового рішення визначається сукупністю вимог, засобів і методів правового регулювання, які створюють відповідний порядок вирішення спорів і є ключовим елементом функціонування ефективної судової системи. Стаття підкреслює значення правового режиму рішення суду у процесуальному праві, а також необхідності подальшого наукового дослідження для удосконалення судового захисту прав та інтересів суб'єктів права в Україні

Ключові слова: *судове рішення, рішення суду, акт правосуддя, процесуальний акт, правовий режим, зміст рішення суду, судова влада, захист прав, судова реформа, європейські стандарти, правопорядок.*

DOI 10.34079/2226-3047-2025-15-29-54-63

Постановка проблеми та її актуальність. Проголосивши Україну правовою державою, було обрано незаперечний напрямок для реалізації найважливішого принципу всіх сфер суспільного життя – верховенства права. Відтак, останні роки, розвиток українського законодавства можна охарактеризувати як реформування в напрямку європейської інтеграції, орієнтоване на впровадження саме європейських принципів ефективного захисту прав особи.

Ефективність захисту прав особи значною мірою залежить від вибору відповідного механізму захисту, оскільки від цього залежить як реальність відновлення порушеного права, так і суб'єкт, уповноважений застосовувати ці способи захисту, гарантовано захищений від дезорганізуючих чинників, зокрема підтримання рівноваги соціально-економічної системи держави. Судовий захист є універсальною формою захисту, з чітко врегульованою процедурою розгляду та розв'язання спорів, що забезпечує оптимальний механізм реалізації завдань судочинства.

Результатом реалізації комплексу дій, спрямованих на захист прав, стає своєчасний розгляд справи та ухвалення законного й обґрунтованого судового рішення, яке спрямоване на головну мету – формування і підтримку правопорядку у сфері господарської діяльності, а також розвиток господарського (ринкового) обігу в Україні. Ефективність досягнення цієї мети можлива за умов побудови та реалізації системи захисту порушених чи оспорюваних прав та законних інтересів суб'єктів господарювання з урахуванням балансу приватних та публічних інтересів.

Діяльність суду, щодо розгляду та розв'язання справ у стадії судового провадження завершується ухвалою судового рішення – рішенням суду, що підводить підсумок проведеної роботи щодо дослідження спірних відношень та захисту прав та інтересів суб'єктів права. За своїм змістом рішення сумує результат судової діяльності, воно містить відповідь суду за суттю заявлених сторонами спору, яке дається за допомогою використання норм права. У рішенні відображається зміст судової діяльності у певний момент його розвитку, а точніше, після розв'язання спору за суттю. Отже, рішення - це діяльність суду у статичній, у певний умовно обмежений момент, який характеризується як загальними ознаками, що складає судову діяльність у цілому, а й особливостями, які притаманні йому в обмежений у часі момент –розв'язання спору.

Відображенням цього моменту є рішення суду як процесуальний документ, що відображає зовнішню форму виразу судження суду безвідносно до його змісту, оформлюється як акт правосуддя, як і інші вказівки суду, які викладені у рішенні носитиме поінформований та роз'яснювальний характер. Як процесуальний акт-документ рішення представляє собою акт правосуддя, засіб документально-словесного закріплення суті (змісту) рішення. Отже, зовнішньою формою рішення господарського суду є документ під назвою «рішення суду», яке виноситься від імені України, і в якому відображені результати судового засідання і кінцеві висновки, які зробив суд.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з обраної теми. Наука процесуального права при визначенні рішення суду виходить зі змісту класичної теорії судового рішення, яка була предметом наукового дослідження у дореволюційні та радянські часи (С.М. Абрамов, М.Г. Авдюков, Є.В. Васьковський, С.І. Вільнянський, М.А. Гурвич, І.Є. Енгельман, Л.М. Завадська, П.П. Заворотько, М.Б. Зейдер, В.В. Лазарев, Д.І. Полумордвинов, М.С. Строгович, Н.О. Чечина, М.Й. Штефан, Т.М. Яблочков та ін). Наукові дослідження за вказаною проблематикою були опубліковані ще у радянський період, до утворення сучасної судової системи та реформ процесуального законодавства.

Розвиток національного процесуального права демонструє максимальну наближеність до європейських та світових стандартів, що повністю відповідає сучасним інтеграційним процесам та вимогам суспільства щодо забезпечення доступності правосуддя та відновлення довіри до нього. Що знаходить підтвердження у сучасних наукових дослідженнях правової природи судового рішення ведуться по різних напрямках. У цивільному судочинстві роботи вчених І.В. Андропова, Р.О. Гавріка, І.О. Колотілової, Г.В. Фазікоша; у адміністративному – О.В. Джафарової, Я.П. Синицької, М.І. Труша, Е.Ю. Шведа; у господарському – В.В. Григор'євої, О.В. Кота. Важливий напрямок досліджень стосується реалізації судової нормотворчості, зокрема судової практики та судового прецеденту, який розвивається у працях Т.М. Анакіної, О.Р. Дашковської, К.Ю. Ісмаїлової, Н.В. Стеценка та інших. Окреме місце займають наукові та практичні досягнення М.В. Афанас'євої, М.І. Козюбри, П.М. Рабіновича, О.М. Юркевича у розвитку теорії юридичної аргументації та її впровадженні під час здійснення правосуддя.

Особливу увагу необхідно звернути на питання судових актів у світовій правничій літературі, зокрема Моніка Флорцак-Ваґтор (Florczak-Wątor, 2022), Марвік М.В.Ф.

Леонен (Leonen, 2023), Росс Губерман (Guberman, 2015), Тімоті Дж. Капурсо (Capurso, 1998), *Брайан З. Тамана* (Tamanaha, 2012), Девід Е. Кляйн, Грегорі Мітчелл (Klein and Mitchell, 2012). У роботах зазначених авторів розкриваються багатогранне «мистецтво прийняття судових рішень» акцентуючи увагу на «практичний підхід до визначення того, як судді приймають рішення» (Capurso, 1998). Ґрунтуючи свої висновки «на поєднанні найсильніших частин первинних теорій з цього питання в поєднанні з практичними знаннями» (Capurso, 1998), досліджуючи психологічні процеси, які лежать в основі прийняття судових рішень (Klein and Mitchell, 2010), соціально-наукове розуміння прийняття судових рішень (Tamanaha, 2012). Отримані результати досліджень збагачуються методологічні засади прийняття рішення суддею знаннями та досвідом.

Мета дослідження. З огляду на викладене дослідження питань щодо рішення суду є необхідною умовою подальшого удосконалення судового захисту прав та інтересів суб'єктів права, більш повного визначення правового режиму рішення суду, зокрема щодо сутності судового рішення.

Виклад основного матеріалу. Судова влада уповноважена на здійснення правосуддя, що можна характеризувати як виключна правоспроможність спеціальних органів держави, яка полягає у розгляді та розв'язанні в особливій формі конфліктів правового характеру, спрямована на захист і поновлення прав і свобод людини і громадянина. Отже, судова влада має єдину функцію - захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина, шляхом власного підтвердження суб'єктивних прав та обов'язків, зміни правовідносин та припинення правовідносин (Гусарев, 2004, с.199).

Визначення судової влади як надання судам права і можливостей здійснювати правосуддя відтворюються у Конституції України та Законі України «Про судоустрій та статус суддів». У сучасній юридичній науці сталим є уявлення про правосуддя як про розв'язання соціально-політичних конфліктів у суспільстві та про суд як орган, який здійснює у специфічній процесуальній формі функцію соціально-політичного арбітражу; судову владу можна визначити і як виключне повноваження суду із розв'язання соціальних конфліктів правового характеру (Селіванов, 2002, с.38). Це підтверджується виснуванням Конституційного Суду України, що основоположним та невід'ємним елементом системи державної влади є «незалежні органи судової влади і конституційного контролю, визначальні функції яких полягають як у захисті прав і свобод людини і громадянина, інтересів юридичних осіб, так і в гарантуванні системи поділу державної влади загалом» (Конституційний Суд України, 2020).

Підвищення ролі судової влади у державі – непростий, багатоплановий та тривалий процес. Його поступовий рух залежатиме від цілого ряду об'єктивних та суб'єктивних чинників, у тому числі і неюридичного характеру; прикладом цього є історичний контекст, що завжди супроводжується державним будівництвом, яке визначається сутністю та призначенням будь-якого правового інституту. Дійсне підпорядкування правотворчості і правозастосування істотним потребам людини стає можливим лише на шляху реформування судоустрою та судочинства (Григор'єва, 2004. с.169).

Слід зазначити, що реформування судової системи, почало свій шлях відповідно до Концепції судово-правової реформи в Україні, затвердженої постановою Верховної Ради України від 28.04.1992р. № 2296 – XII. Першим вагомим результатом стало віднесення до сфери судових повноважень значної частини категорій суспільних відносин та вибудова ідеї, що тільки судова влада спроможна ефективно гарантувати законні права та інтереси людини. Але подальші події добре характеризує у своєму дослідженні Г. Павленко (Павленко, 2021) та зокрема пропонує «ключові періоди історії судочинства:

- перехідний період після розпаду СРСР (1991–1996 рр.);

- прийняття Конституції України (1996–2002 рр.);
- прийняття Закону України «Про судоустрій України» («мала судова реформа», 2002–2010 рр.);
- прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (2010–2015 рр.);
- «велика судова реформа» (2015–2019 рр.) та нові часи».

Демонстрацією сучасного етапу судової реформи є результати «Судового індексу», що визначається на підставі опитування представників компаній-членів Європейської Бізнес Асоціації за напрямками: оцінка рівня довіри до судової системи СЕО компаній-членів ЕВА, оцінка неупередженості судової системи та середня оцінка факторів організації та діяльності судової системи. Так, *інтегральний показник судового індексу 2023 року покращився порівняно з 2021 роком на 0,22 бали і становить 2,73* (Вища рада правосуддя, 2023).

Рішення суду завершує судовий процес та підтверджує наявність або відсутність спірного правовідношення, внаслідок чого здобувають судовий захист прав і законних інтересів суб'єктів права. Крім здійснення функції із захисту прав та законних інтересів суб'єктів права рішення суду реалізує підтримку правопорядку, виконує виховну задачу. Виходячи зі зазначеного, можна констатувати, що природа судової влади та риси, які характеризують правосуддя як форму реалізації судової влади, є похідними положеннями, що визначають правовий режим судового рішення.

Вважаємо, що повне визначення поняття рішення суду можливе через визначення його правового режиму, тому що цим терміном охоплюється специфіка юридичного регулювання певної сфери суспільних відносин за допомогою засобів, що характеризують особливе поєднання взаємодіючих між собою дозволень, заборон, а також позитивних зобов'язань та створюючи особливу направленість регулювання. Як правило, різноманітні сфери суспільних відносин потребують різного співвідношення засобів та методів правового регулювання, своєрідність правових режимів спостерігається як у правовій системі у цілому так й кожної галузі, зокрема це має прояв у господарському та адміністративному судочинстві. Тому при визначенні правового режиму, створюється певний клімат, настрій регулювання зі сторони держави, використовуються публічно - правові або приватно - правові засоби регуляції відносин, які складаються при прийнятті рішення судом.

Питання щодо режиму правового регулювання має поряд з теоретичною велику практичну значимість. Вибір того чи іншого режиму правового регулювання залежить від змісту відносин, що регулюються, а також низки інших умов, які разом потребують від законодавця обрати для даних відносин саме такий спосіб їх юридичного будування, щоб зробити правове регулювання найбільш ефективним, доцільним та сприятливим втілення у життя принципів судочинства.

У процесуальному праві визначення поняття рішення суду вбирає в себе такі питання, як сутність й зміст рішення суду, а також питання класифікації, що у науковій та практичній площині залишаються актуальними. Для з'ясування усіх властивостей (елементів) рішення суду звернемось до теоретичних розробок з цієї проблеми у споріднених галузях та судовій практиці.

За теоретичними засадами рішення суду є юридичний акт, який містить волевиявлення держави, судової влади, через який об'єктивується її воля, доводиться до відповідних суб'єктів, створює формально обов'язкові передумови для узгодження з цією волею поведінки учасників правовідносин.

На сьогодні наука процесуального права є певною мірою сталою, але питання рішення суду залишається однією з центральних. Сучасні правники продовжують

дослідження сутності судового рішення в контексті «теорії наказу» та стверджують, що з юридичної та соціальної природи судового рішення є, передусім, актом реалізації легітимної судової влади, спрямованим на виконання універсального механізму захисту права. Таким чином, правова природа судової влади та характеристики, з якими пов'язують здійснення правосуддя, стають основою, що визначає сутність судового рішення (Комаров, 2011. с. 501; Фазикош, 2008, с. 221).

Вітчизняні наукові здобутки різних часів, відносно сутності судового рішення, певною мірою корелюються із думками зарубіжних правників щодо визнання одночасної наявності імперативного та декларативного складників рішення суду. Щодо цього висували пропозиції австрійський правник доктор Йозеф Унгер (Unger, 1892) та німецький конституціоналіст Пауль Лабанд (Laband, 1901).

Сутність рішення суду обумовлена завданнями судочинства, які визначаються законодавством в залежності від виду. Національне процесуальне законодавство визначає спільні вимоги щодо справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду і вирішення справ (ст. 2 ЦПК України, ст. 2 ГПК України, ст. 2 КАС України) у подальшому конкретизуючи специфіку сфери правовідносин та мети ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Таким чином є можливість сформулювати головну ознаку, яка характеризує сутність судового рішення, а саме що рішення спрямоване на захист прав та інтересів суб'єктів права, зокрема у цивільних справах (ст. 2 ЦПК України), справах пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду (ст. 2 ГПК України) та спорів у сфері публічно-правових відносин (ст. 2 КАС України). Щодо визначення сутності рішення суду визначалося у дослідженнях, зокрема щодо рішень господарського суду, а саме, що рішення захищає права та інтереси суб'єктів господарської діяльності, сприяє формуванню та підтриманню правопорядку у сфері господарської діяльності, а також розвитку ринкового обігу в Україні (Мамутов, 2002, с.12; Григор'єва, 2009, с.17-18). Досліджуючи судові рішення у адміністративному судочинстві Джафарова О. В. та Синицька Я. П. визначають що сутність «судового рішення також не може бути зрозуміла поза зв'язком зі змістом, формою та завданнями судової діяльності» та встановлює та забезпечує баланс функцій права, як регулятора суспільних відносин (Джафарова та Синицька, 2014, с. 29-40).

Судочинство являє собою поступові дії, які складаються з ряду стадій, які спрямовані на ціль – розв'язання спору по суті, перевірку правильності прийнятого рішення та приведення його до виконання. Рішення суду приймається за суттю спору, що визначає важливість визначення предмету захисту прав (ст. 258 ЦПК України, ст. 232 ГПК України). Воно визначається заявленими позовними вимогами та запереченнями, тобто предметом, про який сперечаються сторони, та з приводу якого суд висловлює своє судження у рішенні по закінченні судового розгляду. Предмет спору в цьому контексті має важливе значення, так як «становить інтерес спеціалізація предметна, яка полягає в тому, що нормативні акти, регламентуючи різноманітні сторони суспільних відносин у результаті, так би мовити, розподілу праці між ними, визначають галузеву диференціацію законодавства. Вона є результатом виконання юридичними приписами різних навантажень у регулюванні відокремлених груп суспільних відносин» (Овчаренко, 2008, с. 93).

Види юридичного процесу класифікують здебільшого за предметною ознакою, при цьому за основу класифікації беруть відповідні галузі матеріального права, що застосовуються у діяльності конкретного державного органу – суду. Одним із таких видів є господарський процес, який можна визначити як один із видів юридичного процесу що встановлений нормами господарського процесуального права відповідно до

діяльності господарських судів, яка спрямована на захист оспорюваних та порушених прав суб'єктів господарювання. Полеміка між прихильниками цивілістичної та господарської концепцій вже триває довгий час, розв'язання цього питання є дуже важливим як з наукової, так і з практичної точки зору. Оновлення процесуального законодавства відображає тенденцію до спеціалізації судових органів і вирішення міжюрисдикційних питань шляхом визначення предметної юрисдикції. Це відбувається за допомогою відведення окремих глав для регулювання цивільної, господарської та адміністративної юрисдикції відповідно до відповідних кодексів. Крім того, встановлюються повноваження Великої палати Верховного Суду з розгляду справ, пов'язаних з порушенням правил предметної або суб'єктної юрисдикції. Такий підхід сприяє більш ефективному та прозорому вирішенню судових справ за певними категоріями і дозволяє уникнути нез'ясованості у юрисдикційних питаннях, встановивши критерії розмежування судової юрисдикції.

Особливого значення це набуває у реалізації принципу доступності правосуддя, як стану організації судової системи і юрисдикційної діяльності суду в демократичному суспільстві, який спрямований на задоволення потреб суспільства у вирішенні правових справ і відповідає закріпленню у міжнародно-правових актах вимогам (Овчаренко, 2008. с. 59, 61) та є лакмусовим папірцем демократичних перетворень (Ірха, 2022, с. 42).

Отже, сутність рішення суду полягає у тому, що воно є найважливішим актом правосуддя, яке вирішує справу по суті, містить державно-владне та індивідуально-конкретне розпорядження щодо застосування норм права до встановлених фактів і правовідносин, ухвалене у передбаченому законом процесуальному порядку іменем держави й спрямоване на захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод та інтересів суб'єктів права.

Висновки. Вищезазначене свідчить, що судове рішення як акт із застосування права, являє собою комплексне явище, яке містить ознаки матеріального та процесуального характеру, має певні особливості, а саме:

- 1) розв'язує конкретні спірні правові відносини та містить індивідуальне розпорядження, що адресоване конкретним особам та визнає міру їх можливої та належної поведінки;
- 2) викликає юридичні наслідки індивідуального характеру;
- 3) є зовнішнім формальним закріпленням результату правозастосування у кожній справі;
- 4) повинно відповідати закріпленню у процесуальному законодавстві вимогам;
- 5) є основою застосування державного примусу.

Важливо, у визначенні правового режиму рішення суду, зазначити, що прийняття рішення судом є завершальним етапом діяльності суду по вирішенню спору, але не можна розглядати як самоціль діяльності суду, так як являє собою найважливіший етап (стадію) на шляху досягнення мети усієї правосудної діяльності – захист конкретних суб'єктивних прав та інтересів. Стадія прийняття судом рішення завершується викладенням акту правосуддя у письмовій (паперовій та електронній) формі, а після підпису судьями стає повноцінним процесуальним документом (ст.259 ЦПК України, ст.233 ГПК України, ст.243 КАС України). Викладене у документі рішення суду повинно відповідати встановленому законодавством змісту (ст.265 ЦПК України, ст. 238 ГПК України, ст.246 КАС України) та вимогам (ст.263 ЦПК України, ст. 236 ГПК України, ст.242 КАС України). Дотримання європейських та національних стандартів якості рішення виступає однією з процесуальних гарантій досягнення верховенства права, справедливості та можливість відчувати суспільству «яким чином функціонує судова система».

Таким чином, правовий режим судового рішення є законодавче закріплений

комплекс певних юридичних засобів якими стимулюють учасників судового процесу для розв'язання та прийняття рішення судом спору, в якому знаходить втілення ставлення держави до сутності спору між суб'єктами.

Бібліографічний список:

- Вища рада правосуддя, 2023. *Ефективність судової системи в Україні у 2023 році покращилася – Європейська Бізнес Асоціація*. [онлайн] Доступно: <<https://hcj.gov.ua/news/efektyvnist-sudovoyi-systemy-v-ukrayini-u-2023-roci-pokrashchylasya-yevropeyska-biznes>>
- Григор'єва, В. В., 2009. *Правовий режим судового рішення у господарському процесі*. Кандидат наук. Автореферат. Донецьк.
- Григор'єва, В.В., 2004. Становлення судової влади в Україні. *Збірник наукових праць. Серія: Право*. Х: ХНПУ Г.С. Сковороди, с. 167-170.
- Гусарєв, К. В., 2004. Дискусійні питання юрисдикції органів судової влади. *Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС*, 2, с. 197-202
- Джафарова, О. В. та Синицька, Я. П., 2014. *Судові рішення в адміністративному судочинстві : питання теорії та практики : монографія*. Харків : Вид-во ХНУВС.
- Ірха, Ю. Б., 2022. Еволюція поглядів на зміст та сутність поняття «доступ до правосуддя». В: О. В. Кириченко (ред.). *Принципи судочинства в Україні та проблеми їх реалізації судами : колект. монограф.* Дніпро : ЛІРА.
- Комаров, В.В. (ред.), 2011. *Позовне провадження : монографія*. Х.: Право, с. 501.
- Конституційний Суд України, 2020. *Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020*
- Мамутов, В.К. (ред.), 2002. *Хозяйственное право. Учебник*. К.: Юринком Интер.
- Овчаренко, О. М., 2008. *Доступність правосуддя та гарантії його реалізації : монограф.* Харків : Право.
- Павленко, Г., 2021. Хронічні п'ятирічки. Роль Президента у проведенні судової реформи. *Юридична газета Onlain*, 22(752), 23.11.2021. [онлайн] Доступно: <<https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/hronichni-pyatirichki-rol-prezidenta-u-provedenni-sudovoyi-reformi.html>>
- Селіванов, А.О., 2002. *Організація судової влади в Україні: перший аналіз змісту Закону України «Про судоустрій України»*. К.: Юрінком Интер.
- Фазикош, Г. В., 2008. Становлення та розвиток доктрини судового рішення в цивільному процесуальному праві. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право*, 9, с. 219–223.
- Capurso, T. J., 1998. How judges judge: theories on judicial decision making. *University of Baltimore Law Forum*, 29(1) [online] Available at: http://scholarworks.law.ubalt.edu/lf?utm_source=scholarworks.law.ubalt.edu%2F1f%2Fvol29%2Fiss1%2F2&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Florczak-Wątor, M. (ed.), 2022. *Constitutional law and precedent : international perspectives on case-based reasoning*. Abingdon, Oxon; New York, NY : Routledge.
- Guberman, R., 2015. *Poin Taken. How to Write Like the World Best Judges*. Oxford University Press Inc.
- Klein, D. E. and Mitchell, G. (ed.), 2010. *The Psychology of Judicial Decision Making*. Oxford University. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195367584.001.0001>
- Laband, P., 1901. *Das Staatsrecht des Deutschen Reiches*. Vierter Band. 4. neubearb. Aufl. in

- vier Banden. Tübingen; Leipzig : Verlag von J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). c. 220-221, c. 348.
- Leonen, M. (ed.), 2023. *Supreme Court Stylebook. First edition.* 2023 Available at: <<https://sc.judiciary.gov.ph/supreme-court-stylebook/>>
- Tamanaha, B. Z. 1999. *Realistic Socio-Legal Theory: Pragmatism and a Social Theory of Law.* Oxford University Press DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198298250.001.0001>
- Unger, J., 1892. System des österreichischen allgemeinen Privatrechts. Zweiter Band. 5-te unveränd. Aufl. – Leipzig : Druck und Verlag von Breitkopf und Hartel. Available at: <https://books.google.com.ua/books/about/System_des_%C3%B6sterreichischen_allgemeinen.html?id=3rBwWXCfs4wC&redir_esc=y>

References:

- Capurso, T. J., 1998. How judges judge: theories on judicial decision making. *University of Baltimore Law Forum*, 29(1) [online] Available at: http://scholarworks.law.ubalt.edu/lf?utm_source=scholarworks.law.ubalt.edu%2F1f%2Fvol29%2Fiss1%2F2&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Dzhafarova, O. V. ta Synytska, Ya. P., 2014. *Sudovi rishennia v administratyvnomu sudochynstvi : pytannia teorii ta praktyky : monohrafiia [Judicial decisions in administrative proceedings: issues of theory and practice: monograph].* Kharkiv : Vyd-vo KhNUVS. (in Ukrainian).
- Fazykosh, H. V., 2008. Stanovlennia ta rozvytok doktryny sudovoho rishennia v tsyvilnomu protsesualnomu pravi [The formation and development of the doctrine of judicial decision in civil procedural law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pravo*, 9, s. 219–223 (in Ukrainian).
- Florczak-Wątor, M. (ed.), 2022. *Constitutional law and precedent : international perspectives on case-based reasoning.* Abingdon, Oxon; New York, NY : Routledge.
- Guberman, R., 2015. *Poin Taken. How to Write Like the World Best Judges.* Oxford University Press Inc.
- Hryhorieva, V. V., 2009. *Pravovyi rezhym sudovoho rishennia u hospodarskomu protsesi [Legal regime of a court decision in a commercial process].* Kandydat nauk. Avtoreferat. Donetsk. (in Ukrainian).
- Hryhorieva, V.V., 2004. Stanovlennia sudovoi vlady v Ukraini [The formation of the judiciary in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats. Serii: Pravo.* Kh: KhNPU H.S. Skovorody, c. 167-170. (in Ukrainian).
- Husariev, K. V., 2004. Dyskusiini pytannia yurysdyksii orhaniv sudovoi vlady [Debate issues of jurisdiction of judicial authorities]. *Visnyk Luhanskoi akademii vnutrishnikh sprav MVS*, 2, s. 197-202. (in Ukrainian).
- Irkha, Yu. B., 2022. Evoliutsiia pohliadiv na zmist ta sutnist poniattia «dostup do pravosudiva» [Evolution of views on the content and essence of the concept of "access to justice"]. In: O. V. Kyrychenko (red.). *Pryntsypy sudochynstva v Ukraini ta problemy yikh realizatsii sudamy : kolekt. monohraf [Principles of judicial proceedings in Ukraine and problems of their implementation by courts: collective monograph].* Dnipro : LIRA. (in Ukrainian).
- Klein, D. E. and Mitchell, G. (ed.), 2010. *The Psychology of Judicial Decision Making.* Oxford University. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195367584.001.0001>
- Komarov, V.V. (ed.), 2011. *Pozovne provadzhennia : monohrafiia [Litigation: monograph].* Kh.: Pravo, s. 501. (in Ukrainian).
- Konstytutsiinyi Sud Ukrainy, 2020. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy (Velyka palata) u spravi za konstytutsiinym podanniam 47 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo

- vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremykh polozhen Zakonu Ukrainy „Pro zapobihannia koruptsii“, Kryminalnoho kodeksu Ukrainy vid 27 zhovtnia 2020 roku № 13-r/2020 [Constitutional Court of Ukraine, 2020. Decision of the Constitutional Court of Ukraine (Grand Chamber) in the case on the constitutional submission of 47 people's deputies of Ukraine on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of certain provisions of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption", the Criminal Code of Ukraine dated October 27, 2020 No. 13-r/2020] (in Ukrainian).
- Laband, P., 1901. Das Staatsrecht des Deutschen Reiches. Vierter Band. 4. neubearb. Aufl. in vier Banden. Tübingen; Leipzig : Verlag von J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). c. 220-221, c. 348.
- Leonen, M. (ed.), 2023. *Supreme Court Stylebook. First edition.* 2023 Available at: <<https://sc.judiciary.gov.ph/supreme-court-stylebook/>>
- Mamutov, V.K. (ed.), 2002. *Khoziaistvennoe pravo. Uchebnyk [Business law]*. K.: Yuryнком Ynter.
- Ovcharenko, O. M., 2008. *Dostupnist pravosuddia ta harantii yoho realizatsii : monohraf [Accessibility of justice and guarantees of its implementation: monograph]*. Kharkiv : Pravo (in Ukrainian).
- Pavlenko, H., 2021. Khronichni piatyrichky. Rol Prezydenta u provedenni sudovoi reformy [Chronic five-year plans. The role of the President in implementing judicial reform]. *Yurydychna hazeta Onlain*, 22(752), 23.11.2021. [online] Available at: <<https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/hronichni-pyatyrichki-rol-prezydenta-u-provedenni-sudovoyi-reformi.html>> (in Ukrainian).
- Selivanov, A.O., 2002. *Orhanizatsiia sudovoi vlady v Ukraini: pershyi analiz zmistu Zakonu Ukrainy «Pro sudoustrii Ukrainy» [Organization of the judiciary in Ukraine: a first analysis of the content of the Law of Ukraine "On the Judicial System of Ukraine"]*. K.: Yurinkom Inter (in Ukrainian).
- Tamanaha, B. Z. 1999. *Realistic Socio-Legal Theory: Pragmatism and a Social Theory of Law*. Oxford University Press DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198298250.001.0001>
- Unger, J., 1892. System des österreichischen allgemeinen Privatrechts. Zweiter Band. 5-te unverand. Aufl. – Leipzig : Druck und Verlag von Breitkopf und Hartel. Available at: <https://books.google.com.ua/books/about/System_des_%C3%B6sterreichischen_allgemeinen.html?id=3rBwWXcFs4wC&redir_esc=y>
- Vyshcha rada pravosuddia, 2023. *Efektivnist sudovoi systemy v Ukraini u 2023 rotsi pokrashchylasia – Yevropeiska Biznes Asotsiatsiia [The efficiency of the judicial system in Ukraine improved in 2023 – European Business Association]*. Available at: <<https://hcj.gov.ua/news/efektivnist-sudovoyi-systemy-v-ukrayini-u-2023-roci-pokrashchylasya-yevropeyska-biznes>> (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 14.04.2025 р.

Grygor'yeva V.

THE LEGAL REGIME OF A COURT DECISION: CONTEMPORARY LEGAL DETERMINATION

The article explores the modern legal determination of the legal regime of a court decision within the context of judicial reform in Ukraine and the implementation of European standards for the protection of individual rights. The author analyzes how the effectiveness of

judicial protection depends on the proper selection and functioning of legal protection mechanisms. It is established that a court decision is the final procedural act that concludes the court's activity in considering and resolving a dispute. It reflects the substance of judicial activity at a specific procedural stage and is formalized as an act of justice rendered on behalf of the state.

The study presents classical and contemporary scholarly approaches to the definition of a court decision, offering a comparative analysis of domestic and foreign legal doctrines, particularly in relation to the psychological and sociological dimensions of judicial decision-making. Special attention is paid to the stages of judicial reform in Ukraine, which have significantly influenced the development of the modern legal regime governing court decisions, as well as to the integration of European standards into the national judicial process.

The author argues that the definition of the legal regime of a court decision encompasses the specific characteristics of legal regulation applicable to the relevant area of social relations and serves as a tool for the effective protection of rights. It is demonstrated that the legal regime is defined by a set of legal requirements, instruments, and regulatory methods that establish the appropriate framework for dispute resolution and constitute a fundamental component of an effective judiciary. The article highlights the significance of the legal regime of a court decision in procedural law and emphasizes the necessity of continued scholarly inquiry to enhance the system of judicial protection of rights and legal interests in Ukraine.

Keywords: *court decision, act of justice, procedural act, legal regime, content of a court decision, judiciary, protection of rights, judicial reform, European standards, rule of law.*